

УДК 351.86

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/35-36

Сергій БРАТЕЛЬ

перший проректор

Одеського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, професор

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА НІМЕЧЧИНІ

У деяких країнах світу в межах забезпечення національної безпеки вживається поняття «критична інфраструктура». Зазначимо, що в окремих європейських країнах поняття критичної інфраструктури та її об'єктів має різне значення.

Сам термін «критична інфраструктура» ввійшов до обігу ділового, наукового та дипломатичного спілкування із середини 1990-х рр. і спершу був пов'язаний з інформаційною інфраструктурою. Тому в більшості зарубіжних країн із метою систематизації потенційно небезпечних об'єктів введено до обігу термін «критична інфраструктура». Водночас розуміння критичної інфраструктури та її об'єктів у окремих європейських країнах за спільних підходів до їх визначення може дещо різнитись, що зумовлене національними традиціями, розумінням національних цінностей, безпеки країни, добробуту населення тощо

Великобританія є одним із європейських лідерів у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури. У законодавстві цієї країни термін «критична інфраструктура» визначено як «критичні елементи інфраструктури, а саме активи, засоби, системи, мережі чи процеси та основні працівники, які керують ними, втрата або компрометація яких може призвести до значних шкідливих впливів на доступність, цілісність або надання основних послуг, включно з тими послугами, дестабілізація яких може призвести до значних людських жертв з урахуванням значних економічних або соціальних наслідків; та/або значний вплив на національну безпеку, національну оборону чи функціонування держави».

Ключова відмінність наведеного формулювання полягає у виділенні в окрему категорію фахівців, які забезпечують роботу критичних секторів держави, та в тому, що в перерахунку наслідків на першому місці вказано безпеку людини. Важливо також зауважити, що в іноземній практиці визначення критичної інфраструктури акцент зміщується із фізичного виміру об'єктів на їхні функції та послуги, що забезпечують потреби суспільства, держави та її економіки. Зазначимо, що у 1999 р. у Великобританії був створений Координаційний центр з безпеки національної інфраструктури, який входив до складу Міністерства внутрішніх справ. Однак у 2016 р. з нього виділився Національний центр кібербезпеки [1, с. 24]. У Великобританії захист критичної інфраструктури спрямований на запобігання тероризму та недопущення порушення кіберпростору.

У законодавстві Великобританії сутність критичної інфраструктури розкривається шляхом окреслення найважливіших елементів інфраструктури. До них належать: активи, об'єкти, системи, мережі, процеси та ключові посадові особи, втрата яких може призвести до згубного впливу на доступність, цілісність або надання основних послуг, порушення цілісності яких може призвести до втрати життя або виникнення нещасних випадків з урахуванням значних економічних і соціальних наслідків для національної безпеки, національної оборони або функціонування держави [2, с. 367].

У Великобританії значна увага відводиться питанню визначення секторів критичної інфраструктури, а також встановленню видів небезпек, яким вони можуть бути піддані. Так, структура системи забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури країни охоплює тринадцять секторів.

Під час дослідження зарубіжного досвіду забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури увагу слід звернути і на досвід Німеччини. У Німеччині розуміння критичної інфраструктури закладене у Національній стратегії захисту критичної інфраструктури, згідно з якою до критичних віднесено організаційні та фізичні структури й об'єкти, життєво важливі для суспільного та економічного існування нації настільки, що виведення їх з ладу або погіршення функціонування може призвести до тривалих недопоставок, утворення значних

прогалин у системі державної безпеки або до інших тяжких наслідків [5, с. 51]. У Федеративній Республіці Німеччина головним координатором захисту критичної інфраструктури є Федеральне міністерство внутрішніх справ. Також у Німеччині створено таку інституцію, як Захист критичної інфраструктури (Schutz Kritischer Infrastrukturen in Deutschland), що досліджує уразливість інфраструктури і пропонує стратегії її захисту та політику співробітництва і кооперації громадського управління з приватними суб'єктами.

Нормативно-правовими актами, які забезпечують критичну інфраструктуру в Німеччині, є: Національна стратегія захисту критичної інфраструктури (2009 р.), Стратегія кібербезпеки Німеччини (2016 р.), Закон «Про безпеку інформаційних технологій» (2015 р.), UP KRITIS: державно-приватне партнерство із захисту критичних інфраструктур, BSI (2014 р.), Спільна інтернет-платформа BSI та BVB щодо захисту критичної інфраструктури, плани захисту критичної інфраструктури [3, с. 5; 4, с. 11].

Основну роль у захисті критичної інфраструктури відведено таким установам, як: Федеральне відомство з інформаційної безпеки, Федеральне відомство з охорони Конституції, Федеральне управління цивільного захисту та ліквідації наслідків стихійних лих, Федеральна кримінальна поліція, Федеральне агентство технічного сприяння.

У зазначених країнах створено державні структури або визначено урядових осіб, які відповідають за захист критичної інфраструктури, і в разі вчинення злочинів на її об'єктах саме з цими державними інституціями слідчий повинен установлювати взаємодію під час досудового розслідування. На жаль, у нашій країні досі цьому аспекту проблеми на державному рівні не надано належного значення.

1. Єрменчук О. П. Основні підходи до організації захисту критичної інфраструктури в країнах Європи: досвід для України : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 180 с.

2. Крикун В. В. Адміністративно-правовий механізм захисту об'єктів критичної інфраструктури в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2021, 453 с.

3. «Про доцільність та особливості визначення критичної інфраструктури в Україні». Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/pro-docilnist-ta-osoblivosti-viznachennya-kritichnoi>.

4. Бірюков Д. С., Кондратов С. І. Захист критичної інфраструктури: проблеми та перспективи впровадження в Україні : аналіт. доповідь. Київ : НІДС, 2012. 57 с. URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2012-09/zah_ynfrastr-b98c0.pdf.

5. National Strategy for Critical Infrastructure Protection (CIP Strategy). 18 p. URL : https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2009/kritis_englisch.pdf?__blob=publicationFile&v=1.

УДК 351.74

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/36-38

Олена ДЖАФАРОВА

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри поліцейської
діяльності та публічного
адміністрування факультету № 3

Дмитро ЛЕЩЕНКО

ад'юнкт відділу організації
освітньо-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Національна безпека є фундаментом існування суверенних держав. На її основі базуються конституційні засади вільного демократичного суспільства. Від здатності держави ефективно забезпечувати систему зовнішньої та внутрішньої безпеки залежить життя, здоров'я населення, рівень його благополуччя. Згідно з постановою Верховної Ради України